

Literatuur

- Bijlsma R.G. 1998. Eerstejaars mannetje Wespendif *Pernis apivorus* op de voet gevolgd: gedrag van een gezenderde asielvogel voor en na vrijlating. De Takkeling 6: 186-214.
- Bijlsma R.G., van Manen W. & Ottens H.J. 1997. Groei van hongerende Wespendifen *Pernis apivorus*. De Takkeling 5(3): 20-37.
- Braekman W.L. 1981. Uniek Nederlands Traktaat over de Africhting en Verzorging van Jachtvogels, 16de E. Verslagen en mededelingen Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, 48-49.
- Dathe H. 1955. Über die Schreckmauser. J. Orn. 96: 5-14.
- Heidenreich M. 1996. Greifvögel, Krankheiten. Blackwell, Berlin-Wien.
- Höglung H.N. 1964. Fright moult in Tetraonids. Viltrevy 2: 419-425.
- Juhn M. 1957. "Frightmolt" in a male Cardinal. Wilson Bull. 69: 108-109.
- Mester H. & Prünke W. 1959. Bemerkungen über die Schreckmauser. Vogelwelt 80: 179-180.
- Michener H. & Michener J.R. 1946. Loss of feathers at times other than the normal moult. Condor 48: 283-284.
- Murphy M.E. 1996. Energetics and nutrition of molt. In: Carey M. (ed.), Avian energetics and nutritional ecology: 158-198. Chapman & Hall, New York.
- Müskens G. 1997. Ontbrekende staartpennen bij Wespendifen *Pernis apivorus*. De Takkeling 5(3): 12-15.
- Schmid H. 2000. Getrennte Wege: Der Herbstzug von juvenilen und adulten Wespenbussarden *Pernis apivorus* - eine Synthese. Orn. Beob. 97: 191-222.
- von Törne H. 1940. Von der Aufzucht und Haltung des Wespenbussards. Jahrbuch des Deutschen Falkenordens 1940: 158-160.
- Voitkevitch A.A. 1966. The feathers and plumage of birds. Sidgwick & Jackson, London.
- Ziesemer F. 1995. Die Untersuchungen an Wespenbussarden 1995. Vorläufige Auswertung, privately published by author, Bauersdorf.

Gerritjan van Nie

Broekstraat 9, 7223 KK Baak.

Hijnsnet zonder vlag of wimpel!

Vogelringers zijn vaak net gewone mensen. Ze hebben naast hun persoonlijke hebbelikheden wel iets opmerkelijk gemeenschappelijks. Ze zijn namelijk, bijna allemaal, gek op het vangen van grote aantallen vogels. Vooral van soorten die anderen niet zo vaak in handen krijgen, of die maar korte tijd te vangen zijn. Die hebzucht werkt soms zeer inspirerend en maakt vindingrijk. Zo ook bij de ringers van van Lennep. Het zat ons al heel lang dwars dat we nooit Gierzwaluwen te pakken

konden krijgen. Pogingen om met een 6 of 9 meter net, tussen twee stokken gespannen en bediend door twee, meestal niet gesynchroniseerde, ringers, laagvliegende Gierzwaluwen te bemachtigen (de zgn. Castricummer flaptechniek) bleven in het overlegstadium steken en leverden dus niets op. Het snel ophijzen van mistnetten tussen twee stokken ook niet, behalve veel ergernis en deels stukgetrokken netten. Het bleef zoeken naar dé methode. Er werd gepraat en gepraat, want die uitdaging bleef.

Net voor Koninginnedag 2009 kreeg Dolf Pull een brainwave tijdens een bezoek aan Gamma. Daar stonden, vanwege een vlaggenactie voor de Koninginnendag, keurige, goed afgewerkte aluminium vlaggenmasten van 6,15 meter hoogte, bestaande uit 3 delen van gelijke lengte. Voor 2 stokkensets werd 60,- Euro betaald, en die belandden snel op de vinkenbaan. Aan de top van elke mast zit een katrol voor het hijsen van vlag of wimpel, maar speciaal voor ons dus voor twee mistnetten! Er werden twee vierbaans mistnetten van 12 meter lengte gebruikt voor één hijsnet, waarbij resp. de bovenste en de onderste spanlijn van beide netten, tijdelijk met dun koord aan elkaar werden geknoopt. Omdat tijdelijk vanzelf eeuwig wordt, als je niets meer verandert, bleef dat zo. Om het gehele netvlak behoorlijk strak te houden, zonder enorme spanning op scheerlijnen te zetten, kreeg elke netlus een rubberen ring. Diezelfde ringen worden ook gebruikt om tentdoek op spanning te houden. Dat betekent 2 x 20 ringen voor het totale hijsnet a raison van 15 Eurocent per stuk. Het omhoog hijsen met rubber ringen ging niet, of in elk geval niet lekker vlot. Daarom werd naar een oplossing gezocht, waarbij gladder materiaal feilloos om de aluminium palen kon worden getakeld of neergehaald. Een plastic trekkoord, gebruikt om elektriciteitsdraden mee door leidingen te trekken, bleek de oplossing. Van dat koord werden stukjes geknipt van 10-15 cm lengte. Een half plastic kroonsteentje werd stevig aan één uiteinde vastgezet. Daarna werd dat door de rubberen spanring gehaald, waarna het andere eind ook in het kroonsteentje werd vastgezet. Resultaat: een vervangbare, stevige, slijtvaste en gemakkelijk glijdende en ruime ring om de paal. Aan de bovenste lus van het net werd een stevig, maar goed glijdend, koord bevestigd. Elk hijskoord is minstens twee maal de paallengte lang! Aan de onderste paal zit een kikker, waaraan het hijskoord kan worden vastgezet, zodat alles keurig op zijn

plaats blijft, ook wanneer er veel vogels in het net hangen.

Twee pvc buizen van 1 meter lengte, doorsnee 50 mm, in de grond graven, en de masten kunnen zo neergezet. Dit geldt natuurlijk alleen als een vaste opstelling gebruikt wordt. Na het plaatsen worden de schoorlijnen aangebracht, die op ongeveer 1½ tot 2 meter hoogte aan de paal geknoopt worden. Die schoorlijnen moeten wel een behoorlijke kwaliteit hebben, want met wind staat er heel wat spanning op net en palen. Bij Gamma kostten die lijnen ongeveer 60 cent per meter. Ons net werd geplaatst voor een groepje bomen, waar eerder wel eens Boerenzwaluwen in een "normaal" mistnet belandden, omdat ze daar kennelijk insecten rond de kruinen vangen. Het hijsnet staat kort tegen de bomen aan en steekt er ongeveer twee banen bovenuit. Afhankelijk van de windrichting kan tot windkracht 2-3 goed met dit hijsnet worden gevangen.

Toen het zaakje stond en gemakkelijk te bedienen bleek, en sceptici hun verweer op moesten geven, werd in een opwelling van overmoed door enkele jeugdige groepleden o.a. Gierzwaluwgeluid, dat ze maken als ze in groepen vliegen, bij het hijsnet afgespeeld. Dat gebeurde op een moment dat er groepen Gierzwaluwen in de buurt werden gezien en gehoord. Gierzwaluwen bleken zich relatief gemakkelijk te laten lokken. Na verloop van tijd werden ze onvoorzichtiger bij het juist over het net zeilen en belandden in de bovenste twee zakken. Hing er eenmaal één, dan volgden er meer. Of dat verband hield met elkaar is nog onduidelijk, maar wel opmerkelijk. Alle gevangen Gierzwaluwen waren, zonder uitzondering, adulte dieren. Wat later in de tijd, toen de Gierzwaluwen allang het vaderlandse luchtruim hadden verlaten, werd het geluk beproefd met Huiszwaluwen. Ook dat werkte duidelijk. Opvallend hierbij was dat we hier uitsluitend juveniele vogels vingen! Dat kan toeval zijn. Natuurlijk werden ook tal van andere vogels bemachtigd. Er is een paar maal geprobeerd of Boeren- en Oeverzwaluw ook te vangen waren met de combi hijsnet/geluid, maar daarmee hadden we nóg geen succes. Het vangen van een kleine dertig Gierzwaluwen in een paar dagen en ruim dertig Huiszwaluwen in twee (een dag van 28 stuks) is voor ons een aansporing om in die soorten nog wat meer vangenergie te gaan steken.

Dat zei ik; Gamma!

C. van Deursen - c.vandeursen@planet.nl

Afscheid van het Vogeltrekstation

Gerrit Speek

Nee, dit wordt geen beschouwelijk en diepzinnig overzicht van 15 jaar op het Vogeltrekstation. Maar een afscheid is wel een markant punt, dus even wil ik een paar dingen zeggen.

Voor 1994 werkte ik al vele jaren op het NIOO in Heteren. Altijd met vogels in trek-, dispersie- en populatiedynamische onderzoeken. Altijd was het ringen daarin een middel en ik heb me tot 1994 nooit gerealiseerd dat vogels vangen voor velen van jullie een belangrijk deel van je leven is. Het best is dat te illustreren met een voorbeeld. Tijdens een van mijn bezoeken aan jullie werden er roofvogels gevangen met een ball-chatri. Na een halve dag rondrijden in de auto zei ik heel voorzichtig "dit is leuk, maar niet echt milieuvriendelijk". Het antwoord was duidelijk: "mond houden en doorrijden, daar zit er eentje".

Als ik terugkijk op 15 jaar Vogeltrekstation dan is dat duidelijk met genoeg. Ik vond het werk leuk, vooral de organisatorische aspecten (het woord 'regelneef' heb ik vaak gehoord), ook het wroeten met cijfers in databases, het contact met de ringers was (meestal) leuk, en ook nog met (meestal) prettige collega's. Minder leuk was de immer voortdurende druk dat het goedkoper moet, meer werk doen met minder mensen. Men zegt dat het erbij hoort, maar ik werd er wel eens moe van. Ik ben blij (en een beetje jaloers op Henk) dat met de beslissing van Louise Vet die druk de komende jaren van de ketel is. Heel mooi dat Henk er in is geslaagd een pot met geld los te peuteren voor 'Griel', goed voor de continuïteit.

Als ik terugkijk op 15 jaar Vogeltrekstation dan zie ik dat er gelukkig veel zaken goed zijn gegaan en resultaat hebben gebracht, waarvan ik de toenemende automatisering en het certificerings project de twee belangrijkste vind. Het CES project is waarschijnlijk nog belangrijker, maar dat is voor mijn komst al gestart. Een aantal items ben ik minder tevreden over en een paar acties van mij zijn volledig mislukt, dus daar wil ik liever niet aan herinnerd worden. Ik ben blij dat jullie niets gemerkt hebben van een domme actie van mij waarbij ik de volledige database met terugmeldgegevens om zeep heb gebracht. Een ijzeren backup regime bracht binnen 24 uur redding.

Ik heb nog wel een wens, noem het liever een advies of een raad aan jullie en ook/vooral aan